

ІННОВАЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Добролюбська Г.І., Ветрогон О.В. *(Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса, Україна)*

В останні роки термін «інноваційна освіта» або, залежно від контексту, «інноваційні освітні технології» став надзвичайно популярним. Спробуємо коротко проаналізувати сутність інноваційної освіти та її місце в сучасній вітчизняній системі підготовки кадрів, у тому числі й кадрів з управління та економіки. Чи не є використання цього словосполучення простим переносом «модного» терміну на типовий освітній процес?

Аналізуючи результати обговорення на різноманітних конференціях, що були присвячені безпосередньо інноваційному освітньому процесу, інформацію, представлену на сайтах вишів, наукові публікації, можна стверджувати, що в цілому розуміння словосполучення є достатньо єдиним, незважаючи на типову спробу поринути у нескінченне обговорення можливих тлумачень термінів «інновації», «освіта», «технології» та специфіки, яка породжується перестановкою цих слів. Інформативно це типове розуміння можна сформулювати таким чином: сучасні інноваційні освітні технології передбачають максимальне використання в навчально-виховному процесі технічних можливостей здобуття, обробки, передачі та зберігання інформації.

Крім того, очевидно, що інноваційне оновлення країни немислимо без якісного менеджменту, без грамотних економістів. А ця грамотність є продуктом переважно типових технологій навчання, що застосовуються, зокрема, в розвинених країнах, де готуються найкращі в світі економісти, комерційні менеджери та державні управлінці.

Тому пропонуємо поговорити про проблеми, іманентно властиві самій економіці, що неминуче визначають й проблеми її викладання.

Взагалі, економічні дисципліни вкрай різноманітні. Однак економіці як особливому напрямку суспільних наук притаманний ряд потенційних проблем і характерних рис.

Перша особливість – широкий предмет. І навіть не тільки предмет, а й контур, навколишнє середовище предмета. Тобто економіка обов'язково включає в себе цілий комплекс знань про історію, етнографію, геологію, про весь той комплекс реалій, що впливають на економічні процеси і багато в чому пояснюють їх. І ось тут виникає цілий спектр проблем для викладання, пов'язаних з необхідністю втримати саме економічний зміст курсу, але в той же

час дати комплексний, полідисциплінарний погляд на дійсність. Ця особливість, тобто комплексність економіки, тісно пов'язана з іншою проблемою – «проблемою зміщення». Витікає вказана проблема зміщення з того, що економіка в цілому як наука та її приватна складова – базис, економічна теорія – являє собою величезну кількість пластів, нашарувань різного роду поглядів та пояснень економічних процесів, що виходять з різних, нерідко протилежних підстав. Інша сторона проблеми зміщення – це мимовільне нав'язування власних, в тому числі і політичних, поглядів при розкритті предмета економіки та її теорії. Справа в тому, що навіть в самому чистому вигляді економічна теорія неявно містить «політичні домішки», тим самим працюючи на політичну пропаганду того чи іншого типу. Тут постає питання не в запереченні наявності пропаганди, а у відділенні наукових ідей від ідеології. Проблема для викладача полягає в балансі між власними уподобаннями щодо прийнятних йому особисто теорій, прагненням надати студентам якомога більше матеріалу та необхідністю комплексного висвітлення предмета.

Фактично вищесказане тісно пов'язане з іншою іманентною проблемою економіки – проблемою співвідношення теорії і практики, теорії та реальності.

На наш погляд, кінцева мета економічної освіти – це не просте накопичення знань. Для того, щоб знання були плідні, необхідно навчити студентів методології створення реальних рішень в будь-якій ситуації. Це метод, а не доктрина, апарат, техніка мислення, який допомагає його власникові зробити правильні висновки. Іншими словами, викладання економіки – це не викладання набору фактів і визначень. Вона принципово відрізняється тим, що включає в себе навчання способу мислення про проблеми. Тобто інформацію необхідно подавати з точки зору можливостей аналізу і можливостей передбачення. А необхідність висвітлення історичного та соціально-економічного контексту різноманітних теорій можливо через призму твердження, що в кінцевому рахунку будь-яка теорія орієнтована на прогностичну функцію. Причому прогноз залежить від тих сил, які оплачували економічну науку. Такий підхід дозволить розширити політичне розуміння існуючих проблем економіки і соціальної сфери сучасності та побудувати адекватні шляхи їх вирішення. Тобто необхідно показувати студентам, що істина концентрується в граничному прирощенні до економічних знань. При цьому потрібно вибудовувати загальну логіку міркувань, ілюструючи, що конкретно кожна теорія дозволяє зробити в економічному аналізі. Такий підхід дозволить сформувати грамотних фахівців, здатних вирішувати виникаючі проблеми, в тому числі пов'язані з інноваційним розвитком.